

הס"ת בפה ... ואם קרוב אצלה ממש לחבק בזרעותיו יחבקנה בימין ויאמר וימינו תחבקני ואם אין יכול לנשק בפה ינשק ביד" - ובסוף ס"ד שם - "ומי שהס"ת עובר לפניו מחבקה ומנשקה".

ובפתחי שערים הביא המחבר "ומ"ש בפנים ואם אינו יכול לנשק כו' ... ובסידורים מלגלג על נשיקת היד וליתא דכיון שניכר שעושה זה שמנשק בידו במקום שיגע בס"ת שפיר דמי לעשות כן שמראה כאילו ע"י הנגיעה בס"ת נדבק ביד רושם קדושה ולכן מנשק שם וכל העולם נוהגין כשממשמשין ביד בתפילין משום היסח הדעת או כדי לתקן כשהזיזו ממקומם נושקים היד ... וענין נשיקה הוא חיבור לטהרה ויש בזה משום חיבוב מצוה".

אך בשערי רחמים (ס"ה) כותב "ואם אין יכול לנשק בפה ינשק ביד, כן כתב בקיצור שלה"ק. אבל בספר עבודת התמיד כתב בשם ספר ח"י שהוא מנהג בורות לנשק ביד עי"ש".
וגם בשערי חיים הביא מהסה"ק אור צדיקים - למהר"ם פאפרש ז"ל - "כשמנשק הס"ת לא יעשה כמו שעושין הרבה מהמון עם שנוגעין בידיהם את הס"ת ומנשקין את ידיהם אלא העיקר יחבק את הס"ת בשני זרועותיו ולנשק הס"ת עצמה" (אך השער חיים עצמו אינו מסיק כן, ויש לצרף לדעתו הספרים המצויינים בשערי רחמים שם ס"ד)

וראה גם בטעמי המנהגים (כשוה"ג) בריש עניני ס"ת "בספר יסוד ושרש העבודה כתב בשם האריז"ל דמה שנוהגין ליגע ביד בס"ת ולנשק היד זה מנהג בורות"

הרי לכאורה יוצא מכל הנ"ל שע"פ קבלת האריז"ל אין לנהוג כן, ויתירא מזו (מנהג בורות) כנ"ל.

אך מצאתי במשנת חסידים במסכת מזוזה פ"ג ס"א "ובצאתו יניח אצבעו הנקרא אמ"ה ... על שם ש-ד-י וינשקנו כדי לגלות למעלה הארת בחינותיו ...". (וידועים דברי רבותינו נשיאנו אודות (מחבר?) הספר משנת חסידים).

אך להעיר מהנהגת כ"ק אד"ש, אשר כמזוזה: מניח ידו אבל אינה נושקה, בתפלין: מנשק (ואנלי יש לחלק, כי המזוזה מכוסה משא"כ התפלין), בס"ת: כמדומני - שמנשקה (לפעמים?) ע"י הטלית, ויש להאריך בכל הנ"ל ואכ"מ. ויש לברר איך לנהוג בפועל בכל הנ"ל.

א' מאנ"ש

- מעלבורן אוסטרלי -

ש ו נ ת

יד. בהגדה של פסח פיסקא מעשה בר"א ור"י וכו' שהיו מסובים בבני ברק, ומיד לאח"ז פיסקא אמר ר' אלעזר בן עזרי' הרי אני כבן שבעים שנה וכו' ומביא כ"ק אדמו"ר שליט"א שם יש

גורסין (ירושלמי ברכות פ"א ה"ו, שבת"ל ס' רל"ח, הגדה שברמב"ם מחזור רומא) אמר להם ראב"ע וא"כ הוא המשך פיסקא הקודמת - ואפי' לגירסתנו ג"כ, יש לפרש שהי' זה במסיבת בני ברק, - ומוכן בפשיטות מה שסידרו משנה זו בהגדה, אף שמדברת בפ' ציצית שאומרים אותה בכל יום, עכ"ל.

ולא זכיתי להבין דהא מה שאמר ראב"ע ה"א כבן שבעים שנה הי' לאחר שמינוהו נשיא ובאת עליו שיבה ואיך ייתכן שייסבו כולם יחד עם ר' אליעזר (דהוא רבו של רע"ק, ראה פיסקא בר"א ור"י) דהא ברכוהו והיו בדילים ממנו ע"י ב"מ נט,ב,

כמפורש במתני' ידים פ"ג מ"ג בו ביום אמרו וכו' (ופי' המפרשים כדאי' בברכות כח,א, דהוא יום שמינו את ראב"ע לנשיא) וכשבא ר"י בן דורמסקית אצל ר"א כלוד וכו' ומבאר שם הרמב"ם בפיה"מ וכן בתו"ט שם דר' אליעזר לא הי' עם המנין באותו יום, כי ברכוהו מפני המחלוקת, ואם כן שברכוהו כבר ביום שמינו את ראב"ע איך היסיבו כאן כולם יחד? וראה בסנהדרין סח,א, דנראה שתלמידיו דר"א היו נמנעים ממנו, ובחסדי דוד פי' לתוספתא דידיים פ"ב ס"י ט"ו דכשבא ר"י בן דורמסקית הי' בריחוק ד' אמות ממנו וכו' עיי"ש.

ועי' בקונט' בית צדיק (בהקדמה לס' פרקי דר' אליעזר) אות ד' ובהגהה שם, ומוכיח דלאו כו"ע ס"ל דבו ביום הי' כבר לאחר שברכוהו, ולפי"ז אולי י"ל דתלוי באיזה גיל אמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים וכו' ועצ"ע.

א' התמימים
- תות"ל 770 -

טו. לרשימת מאמרי אדה"ז - הקצרים על סדר השנים הנדפס בסוף ספר מאמרי אדה"ז - הקצרים יש להוסיף עוד ב' מאמרים שנאמרו בימי ט' וי' כסלו תקנ"ד (עפ"י המסופר בהיום יום לט' כסלו).

כן יש להוסיף מאמר הנאמר בשנת תקכ"ז, ד"ה והאמין בה' ויחשבה לו לצדקה (עפ"י יומן כ"ק אדמו"ר מהוריל"צ נ"ע מיום ה' יג ניסן תרנ"ג - שמועות וסיפורים ח"ג ע' 203).

יוסף יצחק איידלמאן
- תות"ל 770 -

ה ל ו ם

טז. ט"ז מנ"א "נסיעות הבעש"ט בתחילת ההתגלות שלו היו ע"ד שלשה ענינים: פדיון שבויים, חיזוק התורה ויראת שמים, התגלות פנימיות התורה. אדמו"ר האמצעי הי' מבאר כזה: גליא שבתורה נקרא מים און צו וואסער גייט מען. פנימיות